

KOSÁRY DOMOKOS TÖRTÉNELEMVERSENY, 2024-2025.

9. évfolyam számára

2. Regionális forduló

Kedves Versenyző!

Köszöntünk a Magyar Nemzeti Múzeum tárgyaival kapcsolatos felületen! A következőkben A Seuso-kincs megtalálásáról, fontosságáról, használatáról tudhatsz meg többet, illetve a kincs névadó darabjáról, magáról a Seuso-tálról. Légy figyelmes, mert apró részletekben rejlik a lényeg!

Sikeres felkészülést kívánunk!

A Magyar Nemzeti Múzeum Tudásközvetítő Főosztályának csapata

Magyar Nemzeti Múzeum
Közcgyűjteményi Központ

MAGYAR
NEMZETI
MÚZEUM

A tárgy, mint forrás

A múzeumban őrzött műtárgyak, emlékek lényeges információkat hordoznak magukban, „mesélnek” a múltból, a környezetünkről. A műtárgyak alapos vizsgálata és megfigyelése lehetővé teszi számunkra a történelem sokoldalú megismerését. A ruha mesélhet egykori viselője társadalmi hovatartozásáról, vagyonáról, kiváltságairól, a korszak divatjáról. De egy kard is számtalan titkot rejthet magában: milyen anyagból készült, típusa választ adhat arra, hogyan harcolhattak vele, megtudhatjuk ki viselte, hadakozásra használták, vagy egy főúr kiegészítője volt, díszítése pedig az adott korszak fegyverkovácsainak és ötvöseinek szakértelméről árulkodhat, de tetten érhetjük rajta az éppen divatos motívumvilágot, és műveltséget is. Azonban a tárgy önmagában nem árul el mindent magáról, az általa hordozott kód „feltörésében” segítenek a kiállítások feliratai, a tárlatvezetők és a múzeumpedagógusok.

© A tananyag, a felhasznált képek és a szövegek a Magyar Nemzeti Múzeum tulajdonát képezik.

A Seuso-kincs

A Seuso-kincs, MNM KK Régészeti Tár, Római Gyűjtemény

A Seuso-kincs a római császárság késői szakaszából (4–5. század) származó kincslet. Nevét az úgynevezett vadász- vagy Seuso-tál feliratán megnevezett tulajdonosáról, Seusóról kapta. Darabjai egy ünnepi lakoma-készlet jellegzetes tartozékai, köztük tisztálkodáshoz és

szépítkezéshez használt edényekkel. Tulajdonosa a 4. század utolsó évtizedeiben vagy az 5. század elején rejthette el, feltehetően egy háborús konfliktus elől menekülve.

A ma ismert együttes tizennégy, 4. században készült nagyméretű, étkezéshez és tisztálkodáshoz használt ezüstedényből és egy rézüstből áll, amelyben az ezüstedényeket elrejtették. A késő császárkorból ismert mintegy 30, lakomakészlet darabjait is tartalmazó nemesfém kincslet között a Seuso-kincs mind művészi, mind anyagi értékét tekintve kiemelkedő helyet foglal el. Az ezüstkészlet összömege alapján a fennmaradt késő császárkori ezüst ötvösművészeti kincsletek között a legértékesebbnek számít.

Az ezüstedényeket egy 83 cm átmérőjű és 32,5 cm magas rézüstben rejtették el úgy, hogy a nagy tálakat az üst aljába, lefelé fordítva egymásra fektették, majd a kisebb edényeket a tetejükre helyezték. A kincs valószínűleg nem teljes. Hasonló kincsletek és lakomaábrázolások alapján további darabok – köztük állvány, kisebb asztali edények, evőeszközök, poharak – is tartozhattak hozzá. Ezek – ha valóban léteztek – jelenleg ismeretlen helyen lappanganak.

Seuso-tál, MNM KK Régészeti Tár, Római Gyűjtemény

A Seuso-tál

A kincs névadó darabja, díszítése és az ábrázolt életképek miatt különleges. A tál peremén egy vadsparkban zajló vadászat epizódjai láthatók, szereplői egzotikus állatok (antilop, leopárd, vadszamar, oroszlán, gazella). A vadásztársaság zsákmánnyal megrakodva tér vissza az úr vidéki rezidenciájába. A központi medalliont az ajándékozó által megrendelt, személyre szabott verses felirat keretezi. Az ajándékozásra egy családi esemény, talán menyegző kínált alkalmat. A felirat kezdetét és végét koszorúba foglalt, összekapcsolt görög *kh* és *rhó* betűk jelzik, amelyek Krisztus nevének kezdőbetűi, de győzelmi jelként is értelmezhetők. A medallionba a földbirtokosok életére jellemző

zsánerképek kerültek. A tál középpontja köré komponálva, félkör alakban elhelyezett kereveten lakomázó társaság hever: középen talán Seuso és felesége, körülöttük három férfi vendég vagy családtag. Előttük az asztalon hal. Két szolga ételt és italt kínál nekik, mások pedig a vadászon elejtett állatokat dolgozzák fel. A vadásztársaság feje fölé, két fa közé árnyékot adó ponyvát feszítettek. A piknik helyszíne egy halban gazdag víz partja. A képhez feliratszalag kapcsolódik, rajta a Balaton latin neve: *Pelso*. A tálon Seuso kedvenc lovát is megnevezték: *In(n)ocentius*. Az „ártatlan” jelentésű nevet az állat szelídségéről, vagy épp ellenkezőleg szilajságáról kaphatta. Ugyanígy nevezték I. Valentinianus császár egyik gyilkolásra idomított vérszomjas medvjét is.

A niellóval (ezüst-szulfid) berakott, matt fekete háttérből aranyozással kiemelt figurális jeleneteknek a vésett kontúrvonalak kölcsönöznek rajzos hatást.

A Seuso-tál középső medalinonja

Összekapcsolt görög khi és rho betűk

Balaton felirat